

פרשת כי תשא תשפ"ב
שבירת הלוחות

Dedicated in memory of Ophir Agassi ז"ל by his loving family

רש"י
ויתן אל משה וגו' - אין מוקדם ומאוחר בתורה. מעשה העגל קודם לצווי מלאכת המשכן ימים רבים היה, שהרי בשבעה עשר בתמוז נשתברו הלוחות, וביום הכפורים נתרצה הקדוש

שמות פרק לא פסוק יח
ויתן אל משה פכלתו לדבר אתו בהר סיני שני לוחות העדות לוחות אבן כתבים באצבע אלהים:

ברוך הוא לישראל, ולמחרת התחילו בנדבת המשכן והוקם באחד בניסן: **ככלתו** - ככלתו כתיב חסר, שנמסרה לו תורה במתנה ככלה לחתו, שלא היה יכול ללמוד כולה בזמן מועט כזה. דבר אחר מה כלה מתקשטת בעשרים וארבעה קשוטין, הן האמורים בספר ישעיה (ישעיה ג יח - כד) אף תלמיד חכם צריך להיות בקי בעשרים וארבעה ספרים: **לדבר אתו** - החקים והמשפטים שבואלה המשפטים: **לדבר אתו** - מלמד שהיה משה שומע מפי הגבורה וחוזרין ושונין את ההלכה שניהם יחד: **לחת** - לחת כתיב שהיו שתיים שוות:

שמות פרק לב

(א) וירא העם כי בשש משה לרדת מן ההר ויקהל העם על אהרן ויאמרו אליו קום עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו כי זה משה האיש אשר העלנו מארץ מצרים לא ידענו מה היה לו: ...
(טו) ויפן וירד משה מן ההר וישני לוחות העדות בגידו לוחות כתבים משני עבריהם מזה ומזה הם כתבים: (טז) והלחת מעשה אלהים המה והמכתב מכתב אלהים הוא חרות על הלחת: (יז) וישמע יהושע את קול העם ברעה ויאמר אל משה קול מלחמה במחנה: (יח) ויאמר אין קול ענות גבורה ואין קול ענות חלושה קול ענות אנכי שמע: (יט) ויהי כאשר קרב אל המחנה וירא את העגל ומחלת ויחר אף משה וישלף מידו מינדיו את הלחת וישבר אתם תחת ההר: ...
(לד) ועתה לך נחה את העם אל אשר דברתי לך הנה מלאכי ילך לפניך וביום פקדי ופקדתי עליהם חטאתם:

רמב"ם
(טז) **והלחות מעשה אלהים המה** - היה ראוי שיזכיר הכתוב כל מעשה הלוחות בפסוק ויתן אל משה (לעיל לא יח), כאשר אמר כתובים באצבע אלהים. אבל הזכירו בכאן לספר במעלתו, לומר כי לא נמנע משה בכל זה מלשבר אותם, כי חרה לו בראותו המעשה הרע ההוא, ולא יכול להתאפק. או כענין שהזכירו רבותינו (בשמות רבה ט יא) שפרח הכתב עתה בבואו בגבול העגל במקום הטומאה והחטא:

רש"י
(א) **כי בשש משה** - כתרגומו, לשון איחור, וכן בשש רכבו, (שופטים ה כח), ויחילו עד בוש (שם ג כה) כי כשעלה משה להר אמר להם לסוף ארבעים יום אני בא בתוך שש שעות. כסבורים הם, שאותו יום שעלה מן המנין הוא, והוא אמר להם שלימים, ארבעים יום וילכו עמו, ויום עלייתו אין לילו עמו, שהרי בשבעה בסיון עלה, נמצא יום ארבעים בשבעה עשר בתמוז. בששה עשר בא השטן וערב את העולם והראה דמות חשך ואפילה וערבוביא לומר ודאי מת משה, לכך בא

ערבוביא לעולם. אמר להם מת משה, שכבר באו שש שעות ולא בא וכו', כדאיתא במסכת שבת (דף פט). ואי אפשר לומר שלא טעו אלא ביום המעונן בין קודם חצות בין לאחר חצות, שהרי לא ירד משה עד יום המחרת, שנאמר וישכימו ממחרת ויעלו עולות: **אשר ילכו לפנינו** - אלהות הרבה איזו להם: **כי זה משה האיש** - כמין דמות משה הראה להם השטן, שנושאים אותו באויר רקיע השמים: **אשר העלנו מארץ מצרים** - והיה מורה לנו דרך, אשר נעלה בה, עתה צריכין אנו לאלהות, אשר ילכו לפנינו: ... (טז) **משני עבריהם** - היו האותיות נקראות, ומעשה נסים היה: (טז) **מעשה אלהים המה** - כמשמעו הוא בכבודו עשאו. דבר אחר כאדם האומר לחבירו כל עסקיך של פלוני במלאכת פלונית, כך כל שעשועיך של הקדוש ברוך הוא בתורה: **חרות** - לשון חרת וחרט אחד הוא, שניהם לשון חיקוק אנטייליי"ר בלעז [לחתוך]: (יז) **ברעה** - בהריעו, שהיו מריעים ושמחים וצוחקים: (יח) **אין קול ענות גבורה** - אין הקול הזה נראה קול עניית גבורים הצועקים נצחון ולא קול חלשים שצועקים וי או ניסה: **קול ענות** - קול חרופין וגדופין המענין את נפש שומען כשנאמרין לו: (יט) **וישלף מינדיו וגו'** - אמר מה פסח שהיא אחת מן המצות, אמרה תורה (שמות יב מג) כל בן נכר לא יאכל בו, התורה כלה כאן, וכל ישראל משומדים ואתננה להם: **תחת ההר** - לרגלי ההר: ... (לד) **אל אשר דברתי לך** - יש כאן לך אצל דבור במקום אליך, וכן (מלכים א ב יט) לדבר לו על אדוניהו: **הנה מלאכי** - ולא אני: **וביום פקדי וגו'** - עתה שמעתי אליך מלכותם יחד, ותמיד תמיד כשאפקוד עליהם עונותיהם ופקדתי עליהם מעט מן העון הזה עם שאר העונות, ואין פורענות באה על ישראל שאין בה קצת מפרעון עון העגל:

Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts, or to sign-up to receive sources in advance.
Visit www.WebYeshiva.org to sign up for Rabbi Brovender's fully interactive, online Yeshiva.

דברים פרק ט פסוק יז

וְאַתֶּפֶשׁ בְּשִׁנֵי הַלֶּחֶת וְאַשְׁלַכְמָם מֵעַל שְׂתֵי יָדַי וְאַשְׁבְּרָם לְעֵינַיִכֶם :

רמב"ן

(יז) וטעם **ואתפש בשני הלוחות** - גם זה מן התוכחות. יאמר היה עונכם גדול מנשוא, עד כי בראותי אתכם משחקים לפני העגל לא יכלתי להתאפק ושברתי הלוחות. והוצרך להזכיר זה, בעבור שירצה להודיעם ענין הלוחות השניות כאשר יפרש. ויתכן שירמוז עוד לטובה שעשה עמהם, כי סכן בנפשו לשבור לוחות האלהים לטובתם, כאשר אמרו רבותינו (שמו"ר מג א) מוטב תדון בפנויה ולא באשת איש :

דברים פרק י'

(א) **בעת ההוא** אמר יקנן אלי פסל לך שני לוחות אבנים כראשונים ועלה אלי הקרה ועשית לך ארון עץ : (ב) ואתב על הלחת את הדברים אשר היו על הלחת הראשונים אשר שברת ושמתם בארון : (ג) ואעש ארון עצי שטים ואפסל שני לוחות אבנים כראשונים ואעל הקרה ושני הלחת בדי : (ד) ואתב על הלחת כמכתב הראשון את עשרת הדברים אשר דבר יקנן אליכם בקר מתוך האש ביום הקהל ויתנם יקנן אלי : (ה) ואפו וארד מן הקר ואשם את הלחת בארון אשר עשיתי ויהיו שם כאשר צונו יקנן :

רש"י

(א) **בעת ההוא** - לסוף ארבעים יום נתרצה לי ואמר לי פסל לך, ואחר כך ועשית לך ארון, ואני עשיתי ארון תחלה, שכשאבוא והלוחות בידי היכן אתנם. ולא זה הוא הארון שעשה בצלאל, שהרי משכן לא נתעסקו בו עד לאחר יום הכפורים, כי ברדתו מן ההר צוה להם על מלאכת המשכן, ובצלאל עשה משכן תחלה ואחר כך ארון וכלים, נמצא זה ארון אחר היה. וזהו שהיה יוצא עמהם למלחמה. ואותו שעשה בצלאל לא יצא למלחמה אלא בימי עלי, ונענשו עליו ונשבה :